

Překlad Sofokleovy truchlohry „Aias“

(dokončení v. v. 1185—1420).

Chor.

Strofa a'.

1185 Kdy se ukončí přece let dlouhoplynoucích řada již
poslední,

jež mne ustavičně ve válce soužením a
věcnou bídou klopotí

zde v trojanské země pustinách,
1190 k smutné haně lid pro hellénský?

Antistrofa a'.

Kéž by se byl dřív pomínil v nadvětrné výši aneb v
společném

1195 Hádu muž ten, jenž hrozivých zbraní ukázal

Hellénům boj společný; —
o strasti o zdrojové žalův —
neb on lidu zkázu ustrojil.

Strofa b'.

Mně muž onen nenechal

1200 ozdoby věncův ani čiši hlubokých slasti užívat,
sladkých ani píšťal zvuky, ten nesmyslný, sdílet aniž
rozkoše noční.

Milost ach,

1205 milost on mně odejmul ach;
já tak zde ležím opuštěn,
a hojně tekou z vlasův

1210 krůpěje deště, truchlivé z Trojska památky.

Antistrofa b'.

Však ochranou byla mou

dřív v boji nočním proti šípům vraha Aiantova chra-
brost;

1215 nyní ale jej hrůzyplný běs zahubil. Kde se radost
víc mně ukáže?

O kéž bych

bydlel tam, kde se lesnatý vrch
zdvihá mořem obtočen pod

1220 výši mysu Sunium,
bych vyjevil svatým Athénám svoji vroucnost.

Teukros.

Já spěchám sem, neb vůdce Agamemmona
jenž rychle k nám se ubírá, jsem uviděl;
on jistě otevře své ústa k potupě.

1223

Agamemnon.

Ha! ty se opovážil's, jak mně zvěstují,
bez trestu na nás kydat slova hanlivá?

tě miním, jehož otrokyně zrodila,
což kdybys ty byl synem matky vznešené,

ty bys se vychloubal a vzhůru vypínal,
1250 jenž nejse ničím teď pro nic se protivíš

a pravíš, že ni polní ani námorští
ni Achaův ni tvoji nejsme vůdcové;

že Aias sám, jak diš, co vůdce připlul sem.

Když mluví otrok tak, to není potupa? 1255

Či otrok jsi, že zpupně tak tu krákoťáš?

Kam šel, či kde on stál, kde bych i nebyl já?

Či nemají Achivi mužů krom něho?

Snad trpký tedy byl ten zápas o zbraně

s Achillovy, k němž jsme zvali Achivy,

1240 když Teukros o nás rozšiřuje pověst zlou,

a vám ač přemoženým uhnout není vhod

v tom, díl co větší soudcův uznal za pravdu,

než na nás vždy buď potupnou řeč metáte,

1245 buď úkladně meč tasíte přemožení.

A proto tímto způsobem by nikterak

nižádný zákon mocné neměl stálosti,

když zamítneme ty, jenž právem předčili

a poslední zas postavíme do předu.

1250 Však nutno tomu bránit, ani hmotou těl

ni šípkou plecí muži nejsou bezpečni,

než moudří jen ti vezdy vládnou vítězstvím.

Však silnoboký vůl jen slabým bičikem

1255 jsa poháněn přec kráčí rovno po cestě.

I k tobě, vidím, že ten lék se připlazí

snad brzy, jest-li nenabudeš rozumu;

ty, jenž pro muže mrtvého, ba pro stín již

se drze nadýmáš a smělou vedeš řeč.

Nezmoudříš? nepoznal's z jakého rodu jsi,

1260 přiveď sem muže jiného, jenž volný jest,

věc tvou by za tebe on s námi vyjednal,

neb řeči tvé já nijak nechci rozumět,

a cizí mluvu nemohu já poslouchat.

Chor.

1265 Kéž by vám oboum moudrost přišla na mysl,
nic lepšího vám nad to radit nemohu.

Teukros.

Ach, jak přec rychle zemřelému uplyne
vděk u lidí a zrádným bývá nalezen,
když tento muž ni krátkým slovem na tebe
o Aiante si nespomene, pro nějž ty's
1270 svůj život nastaviv se v boji namáhal;
to všechno zahynulo, v nic se rozpadlo.
Co ty, jenž právě mluvil's moc a nemoudře
již nejsi více pamětliv, jak tento kdys
vás obklíčené hradbami a zničené
1275 již téměř, vojsko když se dalo na útěk
sám přišed obhájit, když právě na lodích
již vůkol vysokých ze sídel veslářův
se oheň vyšlehl a Hektor přes příkop
se vzhůru vymrštív již na palubách stál?
1280 Kdo tomu bránil? neučinil-li to ten,
jenž, jak díš, nikam s tebou ani nekročil?
což neučinil on to pro vás skutečně?
Když opět protiv Hektorovi samému
sám stál, ne z rozkazu než losem vyvolen,
1285 tu nevhodil on klamivý los do přílby,
ne hrodu mokrou, nýbrž los jenž první hned
by z chocholaté přílby lehce vyskočil.
To on byl, jenž tak jednal a s ním vespolek
já otrok, já z barbarské matky zrozený.
1290 O bídníče, nač patře toto povídáš?
což nevíš, ten jenž otec tvého otce byl,
že starý Pelops též byl barbar Frygický?
že Atreus, jenž tebe zplodil, bezbožník
ten, bratru vlastní dítky k jídlu předložil?
1295 Ty sám pocházíš z matky Krétické, při níž
když vlastní otec dopad' muže cizího,
ji němým rybám nechal hodit za kořist.
Jsa takovým tak čestnému rod vytýkáš?
mně, jenžto z otce Telamóna pocházím,
1300 jenž v boji první cenu vydobýv si vzal
mou máti za choť, deť Laomedontovu
a rodem královnu, co vyvolený dar
ji totiž jemu věnoval syn Alkménin.
1305 Tak šlechtný a z šlechtných dvou zrozen jsa,
mám hanobit ty, k rodu jichž sám náležím,
jež broznou strastí sklíčené teď bez hrobu
ty zavrhnout chceš, bez bázně to říkáš?
To ale věz, když pohodíte tohoto,
i nás tři pohodíte všechny vespolek.
1310 Neb lépe jest mi za toho zde v zápasu
smrt' zřejmě podstoupiti, než za ženu tvou,
či ráděj říci mám za bratra tvého choť;
a proto nehleď na mňj, než i na svůj stav.
Neb když mně ublížíš, pak ráděj budeš chtít
1315 kdys bázlivým být protiv mně ne odvážným.

Chor.

O vládce Odyssee, věz že přišel's v čas,
Kýž nechceš rozbroj zaplést, nýbrž porovnat.

Odysseus.

Co jest to mužové? již slyším zdaleka
hlas Atridů při statném tomto zemřelém.

Agamemnon.

Což neslyšeli jsme řeč velmi hanlivou, 1520
o vládce, právě od tohoto muže zde?

Odysseus.

A jakou? rád já muži tomu odpouštím,
jenž hanu uslyšev, zlou řečí odpoví.

Agamemnon.

On slyšel zlé, neb zlé on jednal protiv mně.

Odysseus.

Co pak ti učinil, že z toho škodu máš? 1525

Agamemnon.

Zde toho mrtvého on nechce nechati
tak bez hrobu, než navzdor mně jej pochovat.

Odysseus.

Jakž, může přítel, když ti pravdu pověděl
i potom jako dříve zůstat přítelem?

Agamemnon.

Mluv, v skutku byl bych nemoudrým, neb z Argeiův 1530
mám tebe za přítele nejvěrnějšího.

Odysseus.

Tak slyš teď. Pro Bůh nenech muže tohoto
tak bez hrobu a nelítostně ležeti;
a nikdá nedej mocí svou se popudit
až k zášti takové, bys právo pošlapal. 1535
I mým on byl kdys nepřitelem úhlavním
z těch časů, když jsem dobyl Achillovu zbraň.
Však ačkoliv byl zcela ke mně takovým,
přec bych ho netupil, tak že bych neuznal,
že ze všech Argiův, jež k Troji přitáhli, 1540
jej nejlepším jsem poznal krom Achillea.
A proto bezprávně ty bys jej zneutil.
Neb jej bys nezničil, však božské zákony
bys podvrátil; a křivda jest, když šlechtný
muž zemřel, tupit jej, ač byl tvůj nepřítel. 1545

Agamemnon.

Ty tedy protiv mně se toho zastáváš?

Odysseus.

Ovšem, zášť choval jsem, zášť dokud slušela.

Agamemnon.

Což nepatří ti tupit taky mrtvého?

Odysseus.

Atride, neplesej nad ziskem hanebným.

Agamemnon.

Vždy zbožným býti, není lehce vladáři. 1550

Odysseus.

Však přátely, když pravdu mluví, v účtě mít.

Agamemnon.
Muž šlechetný má poslouchat svých úradů.
Odysseus.
Již ustaň, podrobiv se druhům zvitěziš.
Agamemnon.
Ty pomni, muži jakému jsi příznivý.
Odysseus.
1355 Byl můj nepřítel, však muž kdysi šlechetný.
Agamemnon.
Co činiš, tak ctíš nepřítele mrtvého?
Odysseus.
Ctnost častěji mne přemáhá než nenávisť.
Agamemnon.
Muž takový však sluje lidu nestálým.
Odysseus.
Teď mnohý přízniv jest, však opět nepřítel.
Agamemnon.
1360 Snad takového druba míti schvaluješ?
Odysseus.
Já ovšem nerád příkrou mysl schvaluji.
Agamemnon.
Ty dnešního dne bázlívce z nás učiníš.
Odysseus.
Však spravedlivé muže před vším národem.
Agamemnon.
Ty mne vybíziš, bych ho nechal pochovat.
Odysseus.
1365 Ba ovšem, neb já sám se k tomu dostanu.
Agamemnon.
Toť jisté, každý pečuje vždy o sebe?
Odysseus.
Oč sluší mně víc pečovat než o sebe?
Agamemnon.
Tvým činem ne však mým to budiž nazváno.
Odysseus.
Cokoliv učiníš, vždy hodným zůstaneš.
Agamemnon.
1370 Bud tedy přesvědčen, že ještě větší bych
než tuto úslužnost já tobě prokázal;
však k tomuto, ať jest zde nebo tam, chci mít
já stejnou zášť; ty ale číň dle vůle své.
(odchází).

Chor.
Kdo poznav tvoje jednání Odyssee,
že moudrým jsi by upíral, tent' hlupec jest. 1375
Odysseus.
Od této doby, Teukře tobě vyznávám,
jak mně byl protivným tak jej teď miluji;
a mrtvého jej s tebou pochovati chci
a býti k pomoci nie neobmeškaje, 1380
co lidé mají slavným mužům poskytnout.
Teukros.
O statný Odyssee, zcela chválím tě,
a co jsem čekal od tebe, v tom zmýlil's mne.
Ač k tomuto měl's z Argivů největší zášť,
sám jsi ho zastával a neosmělil's se, 1385
jsa živ a přítomen, mrtvému ublížit,
jak onen vůdce, střestělec ten, přišed sem
on sám a jeho bratr močně žádali,
jej z nectěného bez hrobů tak pohodit.
A protož Bůh tam na nebesích vládnoucí 1390
a bdící Erinys a Díke vykoná
vš hanebné ať zničí hanebné, jak vy
jste toho chtěli vyhoditi na posměch.
Však bojím se, o synu starce Laerta,
tě nechat dotknouti se hrobu tohoto, 1395
by zemřelému nebylo to odporné.
Však v jiném pomáhej a jest-li koho chceš
sem přivést z vojska, nebude nám toho žcl,
vše ostatní já obstarám, ty ale věz,
že u nás slouti budeš mužem šlechetným.
Odysseus.
Já ovšem chtěl bych; když ti ale příjemná 1400
má práce není, tak jdu, schváliv přání tvé.
Teukros.
Teď dosti; neboť dlouhý pomínil
již čas, vy kopejte nyní hluboký
jemu hrob, vy opět na oheň vysoký 1405
postavte kotel, co by posvátné
lázně dosáhnul;
tlupa jedna mužů z obydlí přinesef
jeho skvosty, které pode štítem měl.
Synu můj, s láskou ty se k otci přivíň 1410
a se mnou, ruka tvá co stačí, zdvíhnout
jeho bok mi pomoz; neb ještě tekou
krve, proudy vřelé z temných jeho žil.
Kdokoliv se druhem jeho být honosil,
nuže povstaň a přijď každý na pomoc, 1415
svou službu konej muži, jenž chrabrým
a ze všech byl nejslechetnějším.
Chor.
Mnoho jistě lidem jest možno vidět;
ale než to uzřel, žádný nepoví
věstec, co chová doba příští.

Josef Hanáček.